

Ministerie van Volkshuisvesting en
Ruimtelijke Ordening

> Retouradres Postbus 16169 2500 BD Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**DG Vastgoed en
Bedrijfsvoering Rijk**
DGVBR-RVB-Transacties &
Projecten
DGVBR-RVB-T&P-Projecten 2
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
www.rijksvastgoedbedrijf.nl

Ons kenmerk
2025-0000369669

Datum 11 juni 2025
Betreft Beantwoording Kamervragen van de motie-Welzijn (kamerstuk
34293, nr. 143) inzake risicobeheersing Binnenhof

Uw brief (kenmerk)
2025Z09098

Hierbij stuur ik de beantwoording van de schriftelijke vragen (kenmerk 2025Z09098) van het lid Welzijn (Nieuw Sociaal Contract) aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over de uitvoering van de motie-Welzijn (Kamerstuk 34293, nr. 143) inzake risicobeheersing Binnenhofrenovatie naar aanleiding van de 13de voortgangsrapportage Binnenhof (ingezonden 13 mei 2025).

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Mona Keijzer

**DG Vastgoed en
Bedrijfsvoering Rijk**
DGVBR-RVB-Transacties &
Projecten
DGVBR-RVB-T&P-Projecten 2

1. Deelt u de opvatting dat de motie niet alleen oproept tot transparantie, maar ook tot verscherpte risicobeheersing, en dat het enkel benoemen van risico's, zonder aanvullende mitigerende maatregelen, geen recht doet aan de strekking van de motie?

Bij risicomanagement is niet alleen het identificeren maar juist ook het beheersen van risico's van groot belang. In uw motie wijst u erop dat ook de komende fase, de realisatiefase nog risico's kent. In de 13de voortgangsrapportage is de paragraaf over risico's naar aanleiding van uw motie uitgebreid. De toprisico's en aanvullend de financiële toprisico's zijn toegelicht en bij ieder van deze risico's is de beheerstrategie beschreven. Het programma Binnenhofrenovatie bestaat uit verschillende deelprojecten. Het risicodossier kent risico's op alle niveaus. Zo hebben de aannemers een risicodossier, zijn er risico's op projectniveau en zijn er overkoepelende programmarisico's. De toprisico's bestaan daarom vaak uit meerdere risico's die op programmaniveau zijn geclusterd. Zowel op programmaniveau, projectniveau en bij de aannemers worden beheersmaatregelen getroffen. Met de in de voortgangsrapportage toegelichte beheersstrategie wordt ingezet op maatregelen om een negatieve impact van risico's zo veel mogelijk te beperken. Gegeven de hoeveelheid risico's en bijbehorende beheersmaatregelen is de informatie per risico te uitgebreid om in voortgangsrapportages aan uw Kamer te sturen. Daarnaast betreft het ook maatregelen die departementaal of commercieel vertrouwelijk zijn.

2. Bent u bereid als aanvullende mitigerende maatregel een onafhankelijke risico-audit te laten uitvoeren (bijvoorbeeld door Rijkswaterstaat, Auditdienst Rijk of een externe projectauditor) om te toetsen of de bestaande risicodossiers volledig en toereikend zijn en of de getroffen maatregelen daadwerkelijk effectief zijn? Of heeft een dergelijke audit al plaatsgevonden, en zo ja, wanneer en wat waren de uitkomsten?

Afgelopen jaren is het risicomanagementproces (werkwijze) en het totale risicodossier doorontwikkeld voor zowel de voorbereidings- als de uitvoeringsfase. De risico's worden op meerdere manieren getoetst:

- Intern het programma vindt periodieke toetsing en sturing op beheersmaatregelen plaats i.h.k.v. projectbeheersing ondersteund door PWC;
- Het risicodossier maakt deel uit van de interne managementrapportages die conform de governance van het programma worden besproken. Ook worden de toprisico's met de gebruikers besproken.
- De ADR wordt met afschriften van de voortgangsrapportages die ook aan uw Kamer worden gestuurd geïnformeerd over het project. Sinds 2025 is met de ADR afgesproken dat zij ook de periodieke managementrapportages van het programma zullen ontvangen.

Met deze maatregelen is het niet mogelijk om risico's te voorkomen, of om alle risico's te volledig te beheersen. Wel is het een belangrijke mitigerende maatregel. Het actief risicomanagement is erop gericht om de renovatie zo snel mogelijk, binnen de financiële kaders en op een veilige manier uit te voeren.

Het aanvullend laten uitvoeren van een onafhankelijke risicoaudit is op dit moment niet voorzien. De verwachting is dat dit niet tot nieuwe inzichten zal leiden gezien de uitvoerige wijze waarop het risicomanagement al wordt toegepast.

- 3. Bent u bereid om als aanvullende mitigerende maatregel voortaan bij overschrijdingen boven een drempelbedrag (bijvoorbeeld 50 miljoen euro) een formeel politiek stopmoment in te bouwen, waarbij de Kamer actief wordt betrokken bij de afweging over voortgang, herprioritering of bijstelling van scope**

Voor de renovatie van het Binnenhof zijn financiële kaders afgesproken. Daar stuurt de programma-organisatie strak op, daar stuur ik als minister strak op en daar controleert de Tweede Kamer ook zorgvuldig op. Mocht er sprake zijn van aanpassingen in het budget, dan maakt dat deel uit van het reguliere begrotingsproces.

Het aanvullend introduceren van een tweede politiek stopmoment naast de reguliere mogelijkheden die de Tweede Kamer al kent in het begrotingsproces past niet in de governance van het programma zoals deze met uw Kamer is overeengekomen. Overigens zou dat ook zeer vertragend kunnen werken en daarmee kunnen leiden tot onnodig hoge kosten.

- 4. Ziet u aanleiding om als aanvullende mitigerende maatregel het wijzigingsproces strikter te reguleren via een zogeheten 'scope freeze' per projectfase, zodat alleen nog met zwaarwegende motivering en kostenplaatje van verzoekende partij (inclusief ambtelijke diensten of Kamerleden) wijzigingen kunnen worden voorgesteld?**

Deze maatregel is reeds genomen. Met de gebruikers is afgesproken dat niet meer zal worden gewijzigd.

- 5. Bent u bereid om als aanvullende mitigerende maatregel een publiek toegankelijk risicodashboard in te richten, naar voorbeeld van grote infraprojecten, waarin real-time de belangrijkste risico's, kostenimpact, geplande versus feitelijke mijlpalen en beheersmaatregelen zichtbaar zijn, zodat het toezicht door Kamer en samenleving wordt versterkt?**

In de halfjaarlijkse voortgangsrapportages over het programma wordt u geïnformeerd over het risicodossier. Ook wordt in deze voortgangsrapportages uitgebreid ingegaan op de stand van zaken van de werkzaamheden, op financiën en bijvoorbeeld ook omgevingsmanagement. Voorbeelden van een publiek dashboard voor een renovatie van een parlement zijn via ons internationale netwerk van parlementen met een renovatieopgave beschikbaar. Het aanvullend inrichten van een real time dashboard is nu niet voorzien. Wel ben ik bereid om binnen de randvoorwaarden van het borgen van vertrouwelijkheid en informatiebeveiliging te kijken naar de mogelijkheden voor een risicodashboard.

- 6. Kunt u aangeven in hoeverre er gebruik is gemaakt van internationale lessen of benchmarks uit vergelijkbare renovaties van parlementaire of historische complexen (zoals in Westminster, Brussel of Bern)? Zo nee, bent u bereid alsnog zo'n benchmarkonderzoek te laten uitvoeren om inzicht te krijgen in aanvullende mitigerende strategieën?**

Het Rijksvastgoedbedrijf maakt deel uit van een internationaal netwerk van Parlementen die een renovatieopgave hebben en van waaruit

kennisuitwisseling wordt gefaciliteerd. Dit is een actief netwerk waarbij ook via online-bijeenkomsten meerdere keren per jaar informatie wordt uitgewisseld. Dit stelt het RVB maar ook de andere parlementen in staat om gebruik te maken van relevante lessen en benchmarks. Een voorbeeld waar veel kennis en 'best practices' van verschillende landen over is gedeeld is het terrein van inkoop en contracteren.

7. Kunt u bij elk van de bovenstaande vragen waarbij zij de voorgestelde aanvullende mitigerende maatregel niet wenst in te zetten aangeven waarom niet?

Zie bovenstaande antwoorden.

8. Kunt u de vragen één voor één beantwoorden voor het zomerreces?

Ja.